

Уткіна М. С.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін
та судочинства*

*Сумського державного університету;
науковий дослідник*

Університету Ворик (м. Ковентрі, Велика Британія)

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ У СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ¹

Фінансовий моніторинг є одним із важливих складових елементів в системі адміністративно-правових засобів запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансовим злочинам в цілому. Це зумовлено тим, що легалізація так званих злочинних доходів становить серйозну загрозу як для фінансової стабільності будь-якої країни, так і національної безпеки і розвитку суспільства. Легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом, все частіше і частіше (якщо не завжди) використовується з метою приховування реального походження такого роду коштів. Зокрема, найбільше це стосується таких видів незаконної діяльності, як торгівля наркотичними засобами, контрабанда, корупційна складова, шахрайство й інші. З урахуванням вищезазначеного, фінансовий моніторинг становить необхідний елемент для виявлення, припинення та запобігання таким діям.

Розглядаючи фінансовий моніторинг у системі адміністративно-правових засобів запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, увагу потрібно звернути на визначенні категорії «адміністративно-правові засоби». Так, Д. Гудков [1, с. 8] в авторефераті на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук надає визначення категорії «засоби адміністративно-правового регулювання». Зокрема, науковець під даною категорією пропонує розуміти прийоми регулювання суспільних відносин, що є складовою механізмом правового регулювання та визначаються характером

¹ Робота виконана за підтримки Британської Академії, за фінансування за схемою RaR/100538

припису, зафіксованому в адміністративно-правовій нормі, й засобами впливу на поведінку осіб.

На нашу думку, під адміністративно-правовими засобами запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом потрібно розуміти сукупність застосовуваних у порядку, врегульованому нормами адміністративного права, засобів, спрямованих на здійснення уповноваженими на те органами (посадовими особами), а також особами та громадянами відповідних процесуальних дій (процедур). Таким чином, фінансовий моніторинг потрібно розглядати як певного роду сукупність заходів, що провадять у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

В цілому, відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», а саме – п. 66 ч. 1 ст. 1, фінансовий моніторинг – це сукупність заходів, що вживаються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу. Нами раніше також було сформульоване авторське визначення категорії «фінансовий моніторинг», під яким було запропоновано розуміти комплекс, визначених на законодавчому рівні заходів, що здійснюються уповноваженими суб'єктами первинного та державного фінансового моніторингу та спрямовані на виконання вимог чинного законодавства в контексті протидії та запобігання легалізації коштів злочинного походження [3, с. 292].

І. Гаєвський [4, с. 145] аналізуючи місце фінансового моніторингу в системі адміністративно-правових засобів протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, наголошує на тому, що важливим здобутком вітчизняної нормативно-правової бази є те, що фінансовий моніторинг має власний категоріально-понятійний апарат і свою спеціальну термінологію. Його потрібно аналізувати та досліджувати не лише щодо заходів відповідних й уповноважених суб'єктів, але й як інструмент впливу адміністративно-правового характеру, що має на меті забезпечення гарантування національної безпеки в цілому.

Фінансовий моніторинг як адміністративно-правовий засіб протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом орієнтований на виявлення, аналіз та розкриття фінансових операцій та транзакцій незаконного характеру, спрямованих на легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом. На нашу думку, серед основних

аспектів фінансового моніторингу в системі адміністративно-правових засобів слід виокремити наступні: обов'язкову ідентифікацію клієнтів, моніторинг фінансових операцій, звітність та безпосередній обмін інформацією, співпраця та міжнародний обмін інформацією між різними країнами.

В цілому, фінансовий моніторинг як один із адміністративно-правових засобів є важливим інструментом для запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Це зумовлено тим, що фінансовий моніторинг допомагає забезпечити прозорість фінансових операцій, знизити ризик фінансування тероризму та корупції, а також сприяє зміцненню правової держави, національної безпеки, забезпеченню й стабілізації фінансової системи й міжнародного співробітництва в контексті боротьби зі злочинністю.

Список використаних джерел:

1. Гудков Д. В. Адміністративно-правові засоби запобігання і протидії корупції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми : Сумський державний університет, 2018. 18 с.

2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06 грудня 2019 р. № 361-ІХ. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

3. Уткіна М. С. Фінансовий моніторинг як один засобів протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 292–295.

4. Гаєвський І. М. Фінансовий моніторинг як адміністративно-правовий засіб запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. 2010. С. 142–146.